

AVISa'm

Ajuntament de
Sant Pol de Mar

**Programa
d'atenció i cura
de la gent gran**

Benvolguts i benvolgudes,

Hem cregut oportú dotar-vos d'una eina amb la informació que us ha de guiar d'una manera pràctica i senzilla amb els diferents dubtes que us puguin sorgir en temes jurídics o de qualsevol altre caire orientats a la gent gran. Aquesta guia està pensada per treballar la conscienciació dels santpolencs i santpolenques envers aquest col·lectiu.

Aquesta guia forma part de la Campanya Avisa'm, i amb això volem aconseguir millorar la qualitat de vida de la nostra gent gran, a través de mesures de prevenció i protecció del benestar, oferint suport, atenció, informació i orientació.

Volem posar a les vostres mans un protocol de prevenció dels maltractaments de la gent gran, amb la col·laboració i adhesió d'establiments comercials amb bon tracte, informacions diverses, així com la proposta d'activitats i recursos i sobretot amb la implicació dels nostres vilatans i professionals entre d'altres.

És el nostre desig que la Campanya Avisa'm contribuirà a fer de Sant Pol una vila on la gent gran envelleixi de la millor manera i que se la reconegui pel seu coneixement, experiència i els valors que han anat recollint i ens demostren cada dia.

Montserrat Garrido Romera
Alcaldeessa de Sant Pol de Mar

AVISa'm

Què hem de saber...

Índex

Instrumentos jurídics

Document de voluntats anticipades	6
Delació voluntària (Autotutela)	6
Poder preventiu	7
L'Assistent	8
Modificació de la capacitat i tutela	9
Testament	10
Donació	11
Venda amb reserva d'usdefruit	11
Obligació d'aliments entre parents	12
Relacions convivencials d'ajuda mútua	13
Acolliment de persones grans	14
Supressió de barreres arquitectòniques	15
Denúncia d'assetjament immobiliari	15
Protecció de víctimes	15
Adreces i telèfons d'interès	16

Drets i deures de la gent gran

Carta dels drets i deures de la Gent Gran de Catalunya	18
Dignitat	19
Independència	21
Autorealització	23
Assistència	24
Participació	26

Instrumentos jurídics

Aquest document recull les mesures jurídiques de les quals disposem per estar protegits i garantir els nostres drets.

Els següents instruments jurídics ens permeten decidir com volem viure, com volem ser atesos quan patim algun tipus de dependència i, per qui volem ser atesos.

Instrumentos jurídics

Previsió de futur

- Document de voluntats anticipades
- Delació voluntària (Autotutela)
- Poder preventiu

Protecció personal

- L'Assistent
- Modificació de la capacitat (Incapacitació) i tutela

Previsions patrimonials

- Testament
- Donació
- Venda amb reserva d'usdefruit

Altres

- Obligació d'aliments entre parents
- Relacions convivencials d'ajuda mútua
- Acolliment de persones grans
- Supressió de barreres arquitectòniques a l'habitatge
- Denúncia d'assetjament immobiliari
- Protecció de víctimes

Document de voluntats anticipades

Es coneix con a testament vital

Es tracta d'un document que recull les instruccions mèdiques que la persona vol que es tingui en compte quan no pugui expressar la seva voluntat.

Com es formalitza?

Es pot fer de dues maneres diferents:

- En un document signat **davant de notari**.
- En un document privat que haurà d'estar **signat per tres testimonis**, dels quals dos, com a mínim, no poden ser parents. Un cop signat, s'ha de lliurar al Registre de Voluntats Anticipades del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya perquè en quedi constància.

Hi ha diferents models orientatius del document, en que podreu trobar al Centre d'Atenció Primària (CAP) i a la pàgina web de la Generalitat de Catalunya (www.gencat.cat)

Delació voluntària (Autotutela)

Qualsevol persona, en previsió de ser declarada incapaç, pot **nomenar les persones que vol que exerceixin el càrrec de tutor/a**.

Com es formalitza?

Davant notari.

Poder preventiu

Document que autoritza a una o més persones a representar la persona **que signa** perquè pugui fer tots els actes i gestions que consten en el poder, fins i tot en el supòsit de que en un futur perdi les seves facultats cognitives.

Aquest poder pot ser de caràcter general, per realitzar tot tipus d'actes, o específic, per dur a terme actuacions concretes.

El poder s'ha de signar en favor de la persona (o persones) d'absoluta confiança.

Es pot anul·lar en qualsevol moment.

La diferència amb un poder no preventiu és que aquesta deixa de ser eficaç a partir del moment en la qual la persona perd les seves facultats.

Com es formalitza?

Davant notari.

L'Assistent

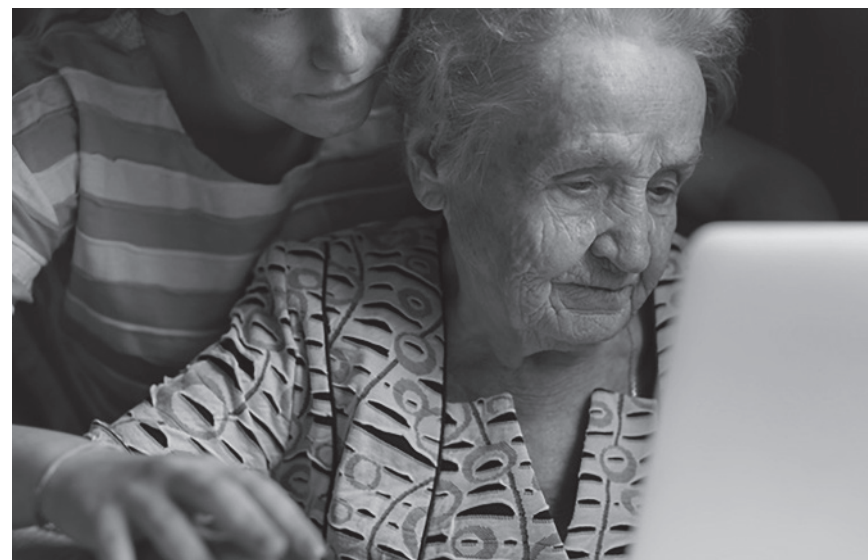
Quan una persona pateix una disminució, no incapacitant, de les seves facultats físiques o psíquiques, pot demanar al jutjat el nomenament d'un **assistent que tingui cura dels seus béns o d'ella mateixa**.

És un suport a la persona designat pel jutjat i, per tant, suposa una garantia de control i supervisió per part d'aquest.

En la resolució judicial de nomenament, l'autoritat judicial determina l'àmbit personal o patrimonial de l'assistència i els interessos dels quals ha de tenir cura l'assistent.

Com es formalitza?

Presentant un escrit al jutjat, demanant el nomenament d'assistent i proposant la persona o entitat a designar.

Modificació de la capacitat i tutela

La incapacitació és una mesura de protecció.

Consisteix en una resolució judicial que reconeix que una determinada persona no és capaç de tenir cura de si mateixa.

El tutor és qui ha de garantir l'adequada atenció personal, així com l'administració de béns de la persona incapacitada. El tutor ha de rendir comptes al jutjat un cop l'any, dels béns i de la situació personal de la persona tutelada.

Poden iniciar aquest procediment davant del jutjat, un mateix, el cònjuge o la parella de fet, els descendents, els ascendents i els germans.

En defecte d'aquestes persones, ho pot demanar el Ministeri Fiscal. Qualsevol persona pot comunicar al Ministeri Fiscal l'existència d'una persona presumptament incapaç.

Com es formalitza?

Cal presentar una demana al jutjat.

Testament

Document on es manifesta a quina persona o persones, una persona vol deixar el seus béns.

El contingut del testament es pot canviar sempre que es vulgui. Només caldrà fer-ne un de nou.

El darrer testament és el vàlid, i deixa sense efectes tots els anteriors.

La llei reconeix un dret als parents directes (descendents, i si no n'hi ha, als ascendents) que s'anomena **llegítima**. La llegítima suposa el 25% del total de l'herència.

Es pot desheretar un hereu forçós (legitimari) si hi ha motiu reconegut per la llei.

És important atorgar testament per evitar gestions futures.

Com es formalitza?

Davant notari.

Donació

En la donació s'entreguen els béns en vida.

La llei exigeix que el donant es quedi o pugui utilitzar els béns que li siguin necessaris per viure.

Actualment la fiscalitat de la donació és més costosa que la de l'herència.

Com es formalitza?

Davant notari.

Cal que comparegui la persona que l'ha de rebre.

Venda amb reserva d'usdefruit

Per evitar la dependència econòmica o falta de diners, la persona propietària d'un habitatge, pot optar per vendre-la, reservant-se l'usdefruit de la mateixa.

En comptes de rebre una pensió mensual, la persona pot rebre l'import total del preu de venda del seu habitatge.

Com es formalitza?

Davant notari.

Obligació d'aliments entre parents

Els parents tenen el deure d'ajudar-se si algú d'ells no té prou recursos.

Per aliments s'entén, entre d'altres: alimentació, habitatge, vestit, assistència mèdica i despeses funeràries.

Només té dret a reclamar ajuda la persona que la necessita, el seu representant legal i l'entitat pública o privada que l'aculli.

El deure d'aliments és obligatori pels cònjuges, descendents, ascendents i germans.

Com es formalitza?

Es pot reclamar davant del jutge si els familiars no els satisfan voluntàriament.

Relacions convivencials d'ajuda mútua

Dues o més persones conviuen en un mateix habitatge i comparteixen les despeses comunes i/o el treball domèstic, amb voluntat de permanència i d'ajuda mútua.

Qui les poden formar?

- Persones majors d'edat unides per vincles de parentiu en línia col·lateral sense límit de grau, és a dir, germans, oncles, cosins...
- Amics.
- Companys. No poden ser matrimoni ni parella estable.

El nombre màxim de convivents, si no son parents, és de 4.

Les persones que comparteixen l'habitatge poden acordar les seves relacions personals i econòmiques durant la convivència.

Així com la contribució, igual o desigual, a les despeses comunes i de les tasques domèstiques.

Com es formalitza?

Davant notari.

De forma automàtica després de 2 anys de convivència.

Acolliment de persones grans

Pacte pel qual una persona, que per raó d'edat o per discapacitat, es vincula a una altra persona i conviu en condicions semblants a les relacions de parentiu, a canvi d'una contraprestació.

Poden viure a casa de la persona acollidora o de la persona gran.

L'habitatge ha de ser accessible i tenir tots els serveis.

La persona acollidora ha de tenir cura de la persona gran.

Ha de:

- Alimentar
- Prestar assistència
- Procurar el seu benestar general
- Atendre en situacions de malaltia

Les persones acollidores i les acollides han d'ajudar-se i compartir les despeses de la llar i del treball domèstic, segons les possibilitats de cada part.

No poden tenir parentiu entre elles, fins al segon grau.

Com es formalitza?

Davant notari.

Supressió de barreres arquitectòniques

Totes les persones grans majors de 70 anys o amb una minusvalidesa, tenen dret a demanar la supressió de barreres arquitectòniques.

Com es formalitza?

En cas de que l'habitatge sigui de propietat, s'ha de comunicar a la comunitat. Si l'habitatge és de lloguer, s'ha de comunicar al propietari.

Denúncia d'assetjament immobiliari

L'assetjament immobiliari o mobbing són totes les accions que tenen com a objectiu generar malestar i forçar a la persona perquè abandoni el seu habitatge.

Com es formalitza?

Es pot comunicar davant el jutge.

Protecció de víctimes

En cas de patir un maltractament cal demanar una ordre de protecció.

Com es formalitza?

Aquesta petició es pot fer mitjançant la Policia Local, Mossos d'Esquadra, al jutjat i/o a la fiscalia.

Pot considerar comunicar-ho als serveis socials.

Adreces i telèfons d'interès

Telèfon d'emergències 112

Telèfon d'informació de la
Generalitat de Catalunya 012

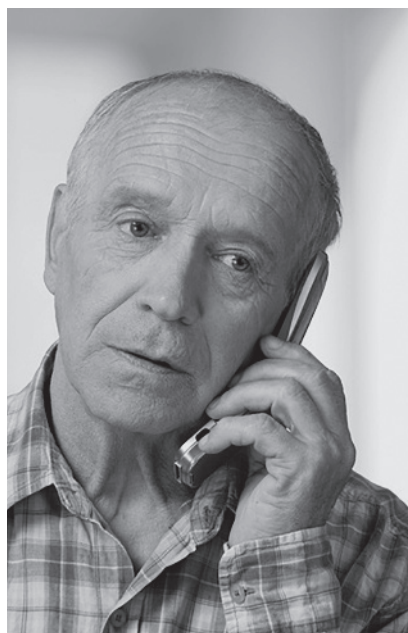
Jutjats d'Arenys de Mar
Jutjat de Guàrdia
C/ Auterive, s/n
08035 Arenys de Mar
Telèfon 93 693 10 02

Servei d'Orientació Jurídica
(SOJ) a Barcelona
Ciutat de la Justícia
Av. del Carrilet, 3 edifici D 1er
08902 L'Hospitalet de Llobregat
Telèfon 93 422 15 45

Col·legi d'Advocats
d'Arenys de Mar
C/ Auterive, s/n
08035 Arenys de Mar
Telèfon 93 795 77 6
arenys@icab.cat

Col·legi de Notaris de Catalunya
C/ Notariat, 4
08001 Barcelona
Telèfon 93 317 48 00

Registre de voluntats Direcció
General d'Ordenances i
Regulació Sanitària
Travessera de les Corts, 131-159
08028 Barcelona
Telèfon 93 227 29 73

Drets i deures de la gent gran

Carta dels Drets i Deures de la Gent Gran a Catalunya

La carta dels Drets i Deures de la Gent Gran a Catalunya, promoguda pel Departament de Benestar i Família i pel Consell de la Gent Gran de Catalunya, va néixer com a compliment dels compromisos presos al **4t Congrés Nacional de la Gent Gran de Catalunya, de les recomanacions del Llibre blanc de la gent gran amb dependència**. Respon també a les indicacions i els objectius plantejats al Pla estratègic de la Segona Assemblea Mundial de l'Envel·liment.

La carta també es fonamenta en l'Estatut d'autonomia de Catalunya, la Declaració dels Drets Humans i la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, i es constitueix sobre el concepte de l'autonomia personal, entesa com el dret de ser lliures en la presa de decisions, de mantenir el propi projecte de vida des de la identitat personal, així com des de la responsabilitat de complir els compromisos adquirits lliurement en l'exercici de la ciutadania.

La redacció de la carta va tenir una gran participació de la societat civil catalana, representada per associacions de gent gran de tot el país, pels consells consultius de la gent gran dels consells comarcals, per col·legis professionals, universitats, institucions i per persones expertes en matèria de gent gran. D'aquesta manera, es va garantir la màxima pluralitat i objectivitat possible.

Aquesta carta és un document viu que permet una revisió continuada i una tasca d'informació sobre els drets de la gent gran que afavoreixi la conscienciació sobre les responsabilitats de les persones grans des del civisme.

D'altra banda, la Carta s'inscriu en la filosofia de construir un país per a totes les edats, on les persones grans siguin ciutadanes de ple dret, amb els mateixos drets i deures que la resta de la ciutadania, evitant d'aquesta manera situacions de discriminació.

La Carta dels Drets i Deures de la Gent Gran a Catalunya recull els cinc principis temàtics proposats per les Nacions Unides, descrits en els documents dels drets humans per a persones d'edat:

Dignitat

Les persones grans hem de poder viure amb dignitat i seguretat i veure'ns lliures d'explotació i maltractaments físics i/o psíquics, així com de ser tractades dignament sense discriminació per causa d'edat, gènere, ètnia, discapacitat, situació econòmica o qualsevol altra condició.

Drets

- 1r A no ser discriminades per raons d'edat, gènere, ètnia, discapacitat, situació econòmica o qualsevol altra condició, a ser respectades en les nostres creences, cultura i/o llengua, i a ser emparades per un marc legal no discriminatori.
- 2n A ser reconegudes socialment, respectades en la nostra identitat, en els valors i en la nostra capacitat de decidir. A rebre un tracte digne, plural i normalitzat per part dels mitjans de comunicació.
- 3r A una informació suficient que ens permeti prendre decisions lliurement, a nomenar representant legal en cas d'incapacitat, que siguin respectades les nostres voluntats anticipades, i que aquestes tinguin un caràcter revisable i revocable.
- 4t A viure en entorns accessibles, adaptats a les nostres possibilitats i sense barreres, per tal d'assegurar la dignitat en les condicions de vida i habitatge, i d'afavorir la seguretat i el benestar físic, moral, psíquic i espiritual, així com una atenció de qualitat. També a rebre un tracte digne i a poder gaudir d'un lloc de vida adient en casos de desnonament.
- 5è A obtenir els recursos econòmics i socials per viure amb suficiència i dignitat, a percebre unes pensions justes, amb especial atenció a les situacions de pobresa, de gènere, i a denunciar possibles situacions de maltractament, participant dels beneficis del creixement econòmic del país.
- 6è A exigir que les administracions esmercin recursos i accions per atendre les situacions de necessitat, i a donar suport, informació i orientació per tal de combatre la dependència, el maltractament, l'abús i les actituds negligents.
- 7è A la vida privada, familiar i social, a personalitzar els entorns on vivim, a preservar la pròpia imatge, a la intimitat, a la protecció de dades personals, a viure dignament, així com també a una mort digna.

Deures

- 1r De no discriminar per cap causa, de mantenir conductes i actituds de tolerància, acceptació i diàleg, i de respecte amb les cultures, les creences i les llengües.
- 2n De tenir cura de la pròpia qualitat de vida i de l'habitatge, sempre que les capacitats ens ho permetin, i alhora participar en la presa de decisions en els afers que ens són propis.
- 3r De manifestar-nos actius i actives vers la dignificació de les persones grans, especialment de les dones grans.
- 4t De denunciar possibles situacions de maltractament, tant propi com aliè.
- 5è De mantenir el compromís de les generacions actuals per deixar a les generacions futures un món digne i en pau, que possibiliti el desenvolupament econòmic equitatiu i sostenible.

Independència

Inclou l'accés a l'alimentació, l'aigua, l'habitatge, el vestit i l'atenció sanitària adequades, així com l'oportunitat de treball remunerat i l'accés a la capacitat i l'educació.

Drets

- 1r A elegir el lloc de vida, a l'accés a l'alimentació, l'habitatge, el vestit i l'atenció a la salut, adequats i de qualitat.
- 2n A gaudir de l'oportunitat de treballar i obtenir ingressos sense discriminacions, a prendre decisions en l'àmbit laboral, a la jubilació flexible segons capacitat, coneixement i experiència, i a la jubilació anticipada.
- 3r A obtenir, de la societat civil, opcions de participació, des de la igualtat d'oportunitats a nivell social i cultural, que permetin exercir, de forma voluntària, la llibertat de pensament, opinió i expressió i el dret a la lliure elecció.
- 4t A demanar que es prenguin mesures de prevenció i educació per a la persona, la família i la societat, per combatre les conseqüències de la dependència, el maltractament i altres situacions de risc.
- 5è A instar les administracions perquè articulin els recursos necessaris per desenvolupar programes de prevenció de la dependència, per

al manteniment de la capacitat de l'autonomia en la vida quotidiana, millorant i adequant les condicions dels espais físics, la mobilitat i la supressió de barreres arquitectòniques, ja siguin físiques, auditives, visuals o de comunicació.

6è A l'aplicació de les normatives dels principis de «disseny per a tothom», tenint en compte les nostres necessitats.

Deures

- 1r De ser responsables de les decisions que prenem lliurement i de mostrar-nos respectuoses vers altres formes de pensar.
- 2n D'aportar la nostra experiència en l'aprenentatge per facilitar l'accés dels joves al món laboral.
- 3r De tenir una actitud oberta en relació amb l'oferta educativa, cultural i d'àmbit formatiu que vagi adreçada al manteniment de la nostra independència.
- 4t De respectar el medi ambient i el medi natural, així com de fer un consum responsable i respectuós.

Autorealització

Les persones grans hem de poder desenvolupar plenament les oportunitats i les potencialitats a partir de l'accés als recursos educatius, culturals, espirituals, d'oci i temps lliure en la societat.

Drets

- 1r A desenvolupar plenament les nostres potencialitats en la societat, mantenint un procés de formació i creixement al llarg de tota la vida, de desenvolupar projectes propis d'oci, de lleure, de participació ciutadana i de voluntariat.
- 2n A la llibertat de comunicació i al respecte a la nostra capacitat d'autogestió, així com a l'expressió dels propis desigs i a l'elecció voluntària i lliure de participar en la vida social, econòmica i cultural, ja sigui en un àmbit rural o urbà.
- 3r A la lliure convivència segons l'opció personal, sense discriminació de cap causa, així com a les relacions íntimes.
- 4t A desenvolupar entorns accessibles que facilitin la nostra autorealització, així com a gaudir de mecanismes d'accés a la informació i a les noves tecnologies, com a elements afavoridors del desenvolupament personal.

Deures

- 1r De mantenir-nos actives en la societat, de mantenir les nostres capacitats, d'afavorir el desenvolupament social i comunitari, a nivell familiar, cívica i institucional. De mantenir uns rols que afavoreixin el benestar personal i la construcció de la societat des del civisme.
- 2n De manifestar-nos actives en processos informatius i formatius adreçats a la millora de la pròpia qualitat de vida a tots els nivells (alimentació, assistència, habitatge, economia, aspectes legals, cultura, oci...), així com d'implicar-nos en el disseny de polítiques i accions que facin possible una societat per a totes les edats.
- 3r De respectar la intimitat aliena.

Assistència

Les persones grans hem de beneficiar-nos de la cura de la família, així com tenir accés als serveis socials, sanitaris i assistencials, i gaudir dels drets humans i fonamentals, quan residim, tant en la llar pròpia, com en centres d'atenció o institucions.

Drets

- 1r A la prestació de serveis de qualitat que ens assegurin el benestar econòmic, psicològic, social, sanitari, assistencial, jurídic, cultural, formatiu i d'oci.
- 2n Al desplegament, per part de les administracions, d'accions i programes, amb dotacions econòmiques, dirigits a donar suport a les famílies amb una persona gran a càrrec, a fi que aquesta pugui seguir vivint en l'entorn familiar i rebent el suport efectiu de la família, des de la suficiència, l'ètica i la qualitat. A rebre ajuts per continuar vivint en l'entorn familiar i social.
- 3r A la suficiència econòmica amb prestacions adequades, periòdicament actualitzades, a les prestacions de la seguretat social, segons el grau de necessitat, així com a poder gaudir de programes de crèdit i estalvi.
- 4t A se informades sobre drets i deures propis en relació amb la salut, a gaudir dels beneficis de programes de prevenció, d'investigació i de programes de nutrició i higiene bàsiques adequades a la situació personal, així com a no ser discriminades per causa de l'edat a les llistes d'espera d'atenció mèdica o en els processos de rehabilitació.

- 5è A accedir a programes d'assistència i rebre els suports necessaris per mantenir l'autonomia i cobrir les necessitats en situacions de dependència física, psíquica i/o financera, i també en situacions de maltractament i terminalitat, des d'una avaluació sistemàtica.
- 6è A una assistència, de dels serveis socials i sociosanitaris, suficient, ètica, coordinada, de qualitat i personalitzada; a ser atesos per professionals ben preparats, i en nombre suficient, i a participar, tant en decisions, com en el disseny de la pròpia provisió de cures.
- 7è A disposar d'assistència jurídica, rebre assessorament, ser representades, aconsellades i defensades en un procés judicial, i a alternatives de mediació i resolució de conflictes; a la tutela judicial efectiva i que, en casos d'incapacitació, ens sigui nomenat una persona tutora i/o guardadora de fet que vetlli per la persona i els seus bens. Que la incapacitació sigui revisada periòdicament i pugui ser revocable.

Deures

- 1r De fer un ús solidari i responsable dels recursos comunitaris i en el compliment de les obligacions fiscals tributàries, i a contribuir a la sostenibilitat i equitat del sistema.
- 2n D'implicar-nos des de la capacitat, en processos de millora personal en el creixement de la pròpia autonomia.
- 3r De denunciar aquelles situacions de desigualtat que vulnerin els principis d'assistència, així com de mantenir actituds per combatre-les i eliminar-les.

Participació

Les persones grans hem de participar activament en la formulació i en les polítiques que afecten directament el nostre benestar, des de la solidaritat amb altres generacions, en una societat per a tothom; aquest principi he de ser entès des del dret a la lliure associació

Drets

- 1r A exigir que la nostra participació sigui reconeguda en tant que formem part de la societat amb els mateixos drets i deures que qualsevol altre ciutadà.

- 2n A rebre, de les administracions, suport econòmic que faciliti la participació activa i comunitària, i potencii les activitats intergeneracionals en una societat per a totes les edats.
- 3r A la informació, orientació i formació permanent, com a eines de participació en un món de canvi constant, així com implicar-nos de forma significativa en la vida cultural, laboral, social i política, i en la presa de decisions mitjançant els òrgans que es considerin oportuns.
- 4t A tots es drets polítics reconeguts per l'Estatut d'autonomia de Catalunya, la Constitució espanyola i per la Carta dels Drets Fonamentals de la Ciutadania Europea: drets de reunió, manifestació, participació en afers públics, participació en eleccions, en la vida política i sindical, i també al dret de ser elegides, al dret de vaga, de petició individual i col·lectiva i al dret d'associació.
- 5è A demanar que es tinguin en compte l'experiència i el coneixement, i que es promoguin accions encaminades a potenciar la nostra implicació i la nostra participació en la societat, i la prestació de serveis a la comunitat des de les oportunitats que ens ofereixen el voluntariat, la solidaritat i el civisme.

Deures

- 1r De fer arribar a altres generacions més joves els nostres coneixements i les nostres experiències. Des del lloc de treball, l'associacionisme i el voluntariat, podem mantenir el compromís cívic en una societat per a totes les edats.
- 1r De donar a conèixer a tota la societat les necessitats, demandes i actuacions específiques de les persones grans, promovent les relacions intergeneracionals des de la implicació social i personal.
- 3r De formar-nos davant la necessitat de fer front als nous reptes i realitats de les constants evolucions socials.
- 4t De participar democràticament en els afers públics.
- 5è De promoure la ciutadania mitjançant la defensa dels drets de totes les persones.

